

Mûsikî

Edip ÖZİŞİK

MİLLÎ MUSİKİMİZİ İLERİ
GÖTÜRMEK İÇİN NELER,
NASIL YAPILMALIDIR?B — BATININ ANLAYIŞ VE SİSTEMİNE GÖRE ÇALIŞAN
KOMPOZİTÖRLERİMİZİN MUSİKİ SANATI BAKIMIN-
DAN DURUM, TUTUM, GÜÇ VE DEĞERLERİ.

üzünle tesbit ediyoruz ki son 30 yıldır varlıklarını hissettiren bu Kompozitörlerimizle Türk Müsiki Bestekârlarımız tam bir bağdaşmazlık içindedirler. Birinin beyaz dediğine öteki siyah, diğersinin siyah dediğine beriki beyaz demektir. Bu niçin böyle olmaktadır? Bu ikilik ve bu birbirine düşmanlık derecesine varan aykırılık nedendir? Oysaki bir ve tek gerçek vardır ve selâmet yalnız ortadadır.

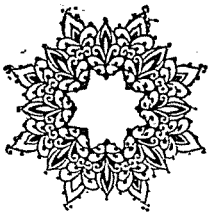
Anlaşmazlığın ruhunun; bizatihi musikinin anlaşılmaması dolayısıyla her iki grubun hareket noktasında birleşmemeleri olduğuna eminim. Dar bir musiki görüşü ile Batı taklitçiliği ve hayranlığının bu kör-dögüşünün başlıca sebepleri arasında bulunduğu muhakkaktır.

Eğer Batının Anlayış ve Sistemine göre çalışan Kompozitörlerimiz (içimden onlara "Batı Teknisyenleri" demek geliyor) Batı ilminin tarafsız ve toleranslı tutumuna sahip olsalardı; kâh tarihi, kâh geleneksel diye adlandırdıkları, gerçekte yaşamakta olan kendi öz musikimizi asla yermezlerdi...

Eğer onlar Kıraldan fazla Kırıl taraftarı olmasalardı, eğer onlar musiki bilgileri yanında musiki sanatını da öğrenselerdi, eğer onlar gerçek değerın millîlikte toplandığını bilebilselerdi, eğer onlar hem dehalarile, hem vücutlarile "millî" kalabilselerdi bütün bu anlaşmazlıkların tohumları atılmamış olacaktı.

İnkâr isyanı teşvik eder. Keşke onlar millî benliğimizin köklerini tahribe yeltenen inkârcılardan olmasalardı, keşke onlar yarına giden yolun bugünden ve bugüne varan yolun da dünden geçtiğini bilselerdi şüphesiz hiçbir ihtilâf zuhur etmiyecekti.

Evet, Batı Teknisyenlerimizin durumu budur. Yaptıkları veya yazdıkları eserlerin dünya musiki tarihine şeref verecek şaheserler olmadığını kendileri de bilirler.. Eserlerinde batı tekni-

ği ve batı ruhu hâkim olup Batılı için imkânlarını bitirmiş bir sistemin yeni örnekleri olmaktan öteye bir değer taşımamaktadırlar. Çünkü içinde Türk ruhu ve Türk sistemi yoktur. Türk ruhu yoktur demekle haksızlığa düşmeyelim! Türk ruhu vardır. Batı kılığındaki bu ruh, eserde "salça" vazifesini görmektedir. O da çoğu zaman bir halk musikisi motifinden alınmıştır. Ne yapalım ki Türk ruhu deyince, hatırlarına sadece folklor musikisinden faydalanmak geliyor. Kendilerine cidden "bestekâr" yerine "Modern Türk Müziği Kompozitörü" dendiği mevcut musikileri kompoze etmelerinden bellidir.

İşte, Batılı Teknisyenlerimizin bestekârlık durumları bundan ibarettir. Fıili durumda ise memlekette musik ile ilgili bütün kurumların kilit noktalarını ellerine geçirmişlerdir ve musiki siyasetine atılmışlardır.

Tutumlarına gelince, kendi öz musikimizi - elinden tutmak ne kelime ! - her fırsatta baltalamak, "yok etmek" çabasındadırlar.

Bestekârlık güçleri için fazla birşey söylemeyi uygunsuz buluyorum. Halk çoğunluğunun kendilerini tutmamasını ve beğenmemesini onun zevksizliğine hamleler ve mühimsemeler. Buna rağmen güçlerinin folklor musikisinden ileri geldiğini bilmek zorundadırlar.

Eserlerinin değerleri ise bazı Batılıların takdirlerine mazhar olmaktan ibarettir.

Hulâsa; Batının Anlayış ve Sistemine göre çalışan Kompozitörlerimiz akıntıya gerekli yönü verebilmek yerine akıntıya kürek çekmek mevkindedirler,

Millî musikimizin çeşitlendirilmesi bakımından gerek Türk, gerek Batı sistemi içinde çalışan Bestekârlarımızı bekleyen vazifelerin en birincisi "KARŞILIKLI ANLAYIŞ"tır. Bu karşılıklı anlayışın kurulmasından sonra musiki sanatının ve ilminin kanunlarının ışığı altında ihtilâfların halli ve "dâvanın birleştirilmesi" mümkün olabilecektir.

Bizim - kısaca - unanı tavsiyelerimiz şunlardır:

TÜRK MUSİKİSİ BESTEKÂRLARIMIZ İÇİN :

1 — Batı musikisi tekniğini lâyikiyle öğrenmek,

2 — Metodlu çalışmak.

BATI SİSTEMİNE GÖRE ÇALIŞAN BESTEKÂRLARIMIZ İÇİN:

1 — Türk Musikisi sanatını ve ilmini öğrenmek,

2 — Eserlerinde tepeden tırnağa önce "millî", sonra "ferdî" olmak.

II — MİLLÎ MUSİKİMİZİN ÇEŞİTLENDİRİLMESİ BAKIMINDAN SES SANATKÂRINA DÜŞEN VAZİFELER NELERDİR VE BU VAZİFELER NASIL YERİNE GETİRİLECEKTİR?

Belirtmek gerektir ki bestekârin, yani yaratıcının hemen peşinden yaratmanın yaşatılması-

nı sağlayan icra unsurları içinde ses sanatkârı ilk plânda gelmektedir. Bestekârin sözlü musiki bakımından üzerine düşen önemli görevlerin başarı ile bitirilebilmesi ençok ses sanatkârlarının başarılı uygulamasına bağlıdır.

Gerçekten de ses sanatkârı, yaratılan eserin bütün incelikleriyle ve olanca ihtişamile yaşatılmasında ve mutlu sonucun alınmasında baş sorumludur. Ses sanatkârı, esere hakkını veremediği takdirde - hemen de o hakkı verecek ikinci bir sanatkârın zuhuruna kadar - bestenin bu durumunun bizzat bestekârını hayal kırıklığına uğratması ve ümitsizliğe sevk etmesi mümkündür.

Bu anlattığımız mahzur sadece yeni eserler içindir. Yoksa daha önce yaratılmış ve günümüze kadar devam edip gelerek yaşama kudretlerini isbat etmiş eserler için böyle bir mahzur söz konusu değildir.

Ses cevheri zengin ve kudretli bulunması ilk şart olan ses sanatkârının aynı zamanda güzel bir sese malik olması ve bu iç yapıya ait özelliklerin; taklidden kaçınma, iyi telâffuz ve tedarî ve tefsir kudretine sahip olma gibi dışyapıya ait özelliklerle pekleştirilmesi gerektiğini biliyoruz.

Millî musikimizin çeşitlendirilmesi bakımından ses sanatkârlarımız bestekârlarımızın, yüklenikleri görevleri yerine getirebilmeleri için, onlara faydalı birer "yardımcı", hattâ bazan "yol gösterici" durumunda olabilmelidirler. Şüphesiz ses sanatkârlarının bu duruma erişebilmesi kolay değildir.

Ses sanatkârının başlıca kaliteleri şunlardır:

a) Güzel ve iyi musikiyi ayırabilmek (Her ses sanatkârlarından bunu bekleyemeyiz ama güzel ve iyi musikinin ayrılabilmesi hususunda bu hassaya sahip olanlardan faydalanma yoluna gitmek bir vazifedir.)

b) Musiki sanatı bakımından değerli eserleri lânce etmek (Başka bir ifade ile âdi musikiye repertuvarında yer vermemek)

c) Kendi ses janrına uygun eserleri seçebilmek (Her ses sanatkârının her eseri aynı mükemmeliyette okuyabilmesine imkân olmadığını anlaması gerektir. Kendi ses janrına hangi eserlerin uyduğu konusunda bunu bilebilecek durumda olanların fikirlerini almak en doğru yoldur.)

d) Seçtiği eserleri hakkile telâffuz ederek nüansını verebilmek (Bu hassanın geniş bir musiki kültürü, yüksek zevki selim ve metodlu çalışma ile elde edilebileceğini söyleyelim.)

d) Günün yeni ve güzel bestelerini -vakit geçirmeden- öğrenerek topluma sunmak. (İşte, ses sanatkârını musiki sanatı bakımından bekleyen en önemli ve en zor görev unutulmamalıdır ki ses sanatkârı; yaratıncı o yaratmadan faydalanacak toplum arasındaki köprünün kendisidir. Ses sanatkârı dünün güzel yaratmalarını olduğu kadar bugünün güzel yaratmalarını da topluma ulaştır-

racak ve -yarınki güzel yaratmalara olduğu kadar- yarınki güzel yaşamalara da zemin hazırlamış olacaktır.

Günümüzün musiki eserlerine ilgi göstermek bizatihi musikiye ilgi göstermekle eşittir. Tabii ki bu ilgi "titiz bir ayırım ve ayıklama"ya dayanacaktır. Ancak bu ayırım ve ayıklamada münhasıran sanat endişesinin hâkim bulunması, bunun dışında şahsi veya maddi mülâhazalara itibar edilmemesi elzemdir.)

Hulâsa edersek; bugünün ses sanatkarı bugünün bestekârının sağındaki yerini almalı, daha güzele yönelen musiki idealinde ona tam mânâsıyla yardımcı ve destekleyici olabilmelidir. Musikinin bu iki "as eleman"ın elele vermeleri ile ancak musiki ayağa kalkıp yükselebilir.

III — MİLLÎ MUSİKİMİZİN ÇEŞİTLENDİRİLMESİ BAKIMINDAN İCRA ORGANLARINA DÜŞEN VAZİFELER NELERDİR VE BU VAZİFELER NASIL YERİNE GETİRİLEBİLİR?

Yaratma mahsulü olan bestenin yaşatılma safhasında icra organlarının musikiye renk ve mânâ verme, onu süsleme hususundaki fevkalâde rolünü kimse inkâr edemez. İnsan sesine saz sesini eklenmeseydi musikinin ne derece fakir ve zavalı kalacağı izahatın varestedir.

İster sözlü musiki, ister sözsüz musiki olsun saz'ın vücudu bir ağacın gövdesine müdirdir. Çiçeklerin bu gövdenin üzerinde açabildiğini asla unutmayalım.

Millî musikimizin çeşitlendirilmesi bakımından icra organlarının başlıca vazifelerini şöyle sıralayabiliriz:

a — Her icracı sazına tam mânâsile hâkim olabilecek duruma gelmeli, virtüozluk yolundaki gayretlerine ara vermeden devam etmelidir. (Sazdan elde edilecek ses ne kadar güzel olursa - ses sanatkarının güzel sesile birlikte - yaşatma o derece başarıya ulaşır.)

b — Her icracı -virtüozluk ideali yanında - sanatkar olabilmeyi veya sanattan anlayabilmeyi gaye edinmelidir. (Sanat ve virtüozluk atbaşı gitmediği takdirde musiki zirvelere erişilemez.)

c — Virtüozluğa ulaşmış her icracı için - ilmin ve sanatın prensiplerini bağdaştırmak suretile- enstrümanına ait bir "metod" yazması vazife sayılmalıdır. (Yazılacak her metod "en mükemmel metod"un meydana getirilmesinde faydalı bir kaynaktır.)

ç — Her icracı Türk ve Batı sistem ve ilimlerine sahip olarak polifonik Türk musikisinde (Türk orkestrasında) kendisini bekleyen şerefli mevkie hazır bulunmalıdır.

Biliyoruz ki mükemmel ibda ancak mükemmel icra ile mükemmelliğini kabul ettirebilir. Türk musikisinde onu uçuran kanadları temsil etmektedir.

IV — MİLLÎ MUSİKİMİZİN ÇEŞİTLENDİRİLMESİ BAKIMINDAN TOPLUMUMUZA DÜŞEN VAZİFELER NELERDİR VE BU VAZİFELER NASIL YERİNE GETİRİLEBİLİR?

Bütün çalışmalarımızın mihreri Türk toplumuna hizmetten ibaret bulunduğuna göre, bestekârın da, ses sanatkarının da, icra organlarının da bir bütün olarak onun emrinde bulunmaları gayet tabiidir. Bestekâr; içinde kendi şahsiyeti, kendi benliği kaynaşmasına rağmen, vücuda getirdiği eserin toplum tarafından tutulmasını şiddetle arzu eder. Hiç olmazsa -o neslin değilse bile - gelecek nesillerin kendisini tutacağı ümidini saklar. Eğer böyle olmasaydı, yani ne bugün, ne de yarın anlaşılmayacağına ve beğenilemeyeceğine kesinlikle inanmış bulunsaydı bestekâr eserini vücuda getiremeyecekti.

Şimdi bir sualle karşılaşırız: Acaba, musiki, her halile toplumun hizmetinde ve emrinde iken, hâlâ toplumun vazifelerinden bahsedilebilmesi isabetli midir?

Bu sorunun yerinde olmadığını peşinen belirtelim. Vazife; asla tek taraflı düşünülecek bir mefhum olmayıp mutlak surette müteakıl-yâni iki taraflıdır. Kendisine hizmette bulunulmanın buna karşı sorumlulukları olması normaldir.

Toplumun, kendisine iyi şeyler verildiği zaman, "takdir ve rağbet" etmesini bilmesi kadar bunun devamı veya daha iyilerinin elde edilmesi hususunda "teşvik"ten geri kalmaması da gerektir. Gene toplum; kendisine kötü şeyler verildiği zaman, -reaksiyon göstererek- reddetmesini bildiği kadar sırası gelince "boykot" etmesini de bilmelidir.

Bu "toplum şuru"nun yer etmesi toplumun kültürlü olmasına bağlıdır. Türk toplumunun - bugün için - yeterince kültüre ulaştığından ve toplum şurunun yeterliğinden dem vurulamaz.

O halde bugünkü durumu ile - aktif veya pasif kitleleri ayırmaksızın - Türk toplumunun vazifeleri neler olmalıdır?

Bunları sayalım:

a) Musiki sanatını, bütün estetik ve felsefesiyle öğrenmek suretile musikiye güzel'i ve değerli'yi ayırabilmeğe gayret etmek;

b) Canlı musikinin - içkili gazinolarda değil - münhasıran "KONSER SALONLARI"nda zevkine varılabileceğini bilmek (Bu ayrı bir konu olup Musiki Mecmuası'nda "İçkisiz Türk Musikisi" başlığı altındaki yazımızda anlatılmıştır.)

c) Musiki münekkiddlerinin (henüz pek rastlamadığımız!) yazılarını okumak suretile hem musiki bilgilerini, hem zevkisehimini geliştirmek,

ç) Sadece güzel ve iyiyi, millî veya halka ait olanı savunmak ve alkışlamak; çirkin, âdi ve ne idüğü belirsiz musikiye rağbet etmemek,

d) Sağduyusunun daima canlı bulunduğunu göstermek üzere her vesile ile gösteri ve protestolarda bulunabilmek.

Bu son madde toplum şuurunun açık bir delili sayılabilir.

İlave edelim ki toplumun aktif kitlesinin öncüsü ve başı olarak selâmladığımız Gençlik; milli musikimiz konusunda büyük görevler ve ağır sorumluluklarla karşı karşıya olduğunu bilmektedir. Türk gençliğinin musiki sanatının savunduğu ve ilerlediği selâmet yolunu benimsemesi musiki mantığının icabıdır.

V — MİLLİ MUSİKİMİZİN ÇEŞİTLENDİRİLMESİ BAKIMINDAN MUSİKİ ADAMLARINA DÜŞEN VAZİFELER NELERDİR VE BU VAZİFELER NASIL YERİNE GETİRİLEBİLİR?

Öncelikle "musiki adamı" tâbirinden neyi kastettiğimizi açıklayalım:

Musiki ile teorik veya pratik yönden - ne türlü olursa olsun - ilgilenen herkesi "musiki adamı" saymak lâzımgeldiği düşünülebilirse de aslında Bestekâr, ses sanatkârı ve İcra organlarının - musikinin esasını teşkil eden ibda ve icra unsurları olmaları dolayısıyla - "musiki adamı" tâbirine dahil edilmeleri uygun düşmez. Musiki adamı; daña çok musikinin "fikir plânı"nda çalışan grupları ifade etmektedir.

Musiki adamını başlıca 3 grupta toplamak mümkündür:

A — Musiki Yazarı (ki musiki üzerinde gazete ve dergilerde yazılar yazan musiki adamı demektir).

B — Musiki Münekkidi (ki bir musiki olayını icra, ses ve beste itibarıyla tenkid süzgecinden geçirecek iyi ve kötü, güzel ve zayıf taraflarını belirtebilen musiki adamı demektir).

C — Musiki Esteti (ki bir musiki eserinin güzel olup olmadığına hükmeden, güzelliğe giden yolu gösterebilen musiki adamı demektir.)

Millî musikimizin çeşitlenmesi bakımından musiki adamlarımıza düşen görevler genel olarak şunlardır:

1) Musikinin çeşitli konularında (akademik veya estetik) tartışma, eleştirme ve konuşmalar yaparak toplumun musiki üzerine ilgisini çekmek ve aydınlatmak,

2) Musiki ve musiki eserleri hakkında öğretici veya eğitici her türlü yayınlar yapmak ve teebbüslerde bulunmak,

3) Topluma musiki ve millî musiki zevk ve ihtiyacını aşlamak,

4) Yarınki Millî Musikimiz üzerinde fikir yürütmek, telkin ve tavsiyelerde bulunmak, program ve plânlar hazırlamak.

(Bu vazifelerin nasıl yerine getirilebileceği sualini karşılayan cevapları ise; — detaylara inmek mecburiyeti dolayısıyla - uzun süreceğinden ve genel konuyu dağıtmak ihtimali olduğundan, burada ayrıca kaydetmekten sarfınazar ediyorum.)

DİKKAT !

İslâm Medeniyeti 1. sayısının ikinci baskısı yapılmıştır.

Takım halinde ciltletmek isteyen okuyucularımız 1. sayımızı 250 krş.luk posta pulu göndermek suretiyle alabilirler.

Not : Birinci sayı borçlu olduğumuz abonelerimize mecmualar postalanmıştır.

— 0 —

İSLÂM

MEDENİYETİ

I. Cilt Ciltleniyor

BEKLEYİNİZ!

Not: Ayrıca cilt kapağı verilmez..

— 0 —

Türkiye'de kendi sahasında tek kitab :

İSLÂMÎ - TÜRK EDEBİYATI

2. Cilt

Yayınlarımız arasında çıktı.

Lüks kroma kapak : 15 T.L.

Lüks citli : 20 T.L.

Bâyilere % 25 tenzilât yapılır.

İslâm Medeniyeti

P. K. 1315 - Sirkeci

Tel : 22 46 02